

Karar Tarihi : 03/01/2008
Karar No : B.30.2.OGÜ.0.00.00.00-01

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURULU YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1-Bu Yönergenin amacı, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hayvan Deneyleleri Yerel Etik Kurulunun görevlerine, organlarına ve yönetimine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2-Bu Yönerge, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hayvan Deneyleleri Yerel Etik Kurulunun çalışma usul ve esasları, görevleri, eğitim, denetim ve yükümlülüklerini kapsar.

Dayanak

Madde 3-Bu Yönerge, Çevre ve Orman Bakanlığının 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 9. maddesi ve 6 temmuz 2006 tarih ve 26220 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Hayvan Deneyleleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına dair Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4-Bu Yönergede geçen;

- a) Üniversite: Eskişehir Osmangazi Üniversitesini (ESOGÜ),
- b) Merkez: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıbbi ve Cerrahi Deneysel Araştırma ve Merkezini (TICAM),
- c) Rektör: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörünü,
- ç) Yerel Etik Kurulu: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hayvan Deneyleleri Yerel Etik Kurulunu (HADYEK),
- d) Hayvan Deneyleleri Merkezi Etik Kurulu (HADMEK): Çevre ve Orman Bakanlığı bünyesinde görev yapan, hayvan deneyleleri yerel etik kurulları ile koordinasyonu sağlayan çeşitli kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşan kurulu,
- e) Deneyle: Deneysel olmayan hayvancılık, tarımsal yada kliniksel veterinerlik uygulamaları dışında kalan ve hayvanların öldürülmesi veya işaretlenmesi için çağdaş kabul edilen, en az acı veren insancıl yöntemlerden başka, acı, eziyet, rahatsızlık veya kalıcı hasara neden olacak şekilde, yetiştirilmiş hayvanların, doğurtulmaları da dahil, deneysel veya diğer bilimsel amaçlarla kullanılmasını,
- f) Deneyle hayvanı: Deneylede kullanılan veya kullanılacak hayvanı,
- g) Deneyle hayvanı kullanıcısı: Laboratuvar hayvanı kullanarak her türlü eğitim, araştırma, uygulama ve test yapmak isteyen veya programların yapılmasında deneyle hayvanlarına dokunarak, gözlemleyerek katkıda bulunan öğrencileri, araştırmacıları, akademik, sağlık, teknik ve idari personeli,
- h) Etik: Ahlak bilimi, töre bilimi, insan ve hayvan yaşamını ilgilendiren bilimlerde yapılabilecek hareketlerin sınırları, davranışın öncesinde yol gösterici ve sınırlayıcı kurallar topluluğunu,
 - 1) İnsancıl öldürme metodu: Bir hayvanın türüne göre en az fiziksel ve davranışsal acı verilmek suretiyle yaşamına son verilmesini,
 - j) Tür: Kalıtsal nitelikte ve çevre şartlarından bağımsız, değişmeden görülen ortak morfolojik ve fizyolojik özelliklere sahip, kendi aralarında çiftleştikleri zaman döl verimli yavru veren canlı topluluğunu,
 - k) Üretici kuruluş: Hayvanların, deneyle amacıyla kullanılabilceği büyüklüğe getirilinceye kadar yetiştirildiği ve deneylelerde kullanılmak amacıyla üretildiği, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından izin verilmiş yada kayıt edilmiş gerçek veya tüzel kişiyi,
 - l) Yetiştirilmiş hayvan: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından izin verilen tesislerde üretilen ve bu Yönetmelik çerçevesinde yapılacak deneylelerde kullanılmak üzere yetiştirilerek, kimliklendirilmiş ve kayıt altına alınmış hayvanı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yerel Etik Kurulunun Amacı ve Görevleri

Yerel Etik Kurulunun Amacı

Madde 5-Yerel Etik Kurulunun amacı Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde deney hayvanları ile yapılacak olan bilimsel araştırmalarda hayvan veya hayvan ürünlerinin kullanılmasında uyulması gerekli ilke ve esasları belirlemektir.

Yerel Etik Kurulunun Görevleri

Madde 6-Yerel Etik Kurulunun görevleri şunlardır.

a)Bilimsel araştırma, eğitim-öğretim vb. amaçlarla deney hayvanı ile yapılacak deneysel ve gözlemsel çalışmalarda, deney hayvanının kullanımında etik ilke ve kurallara uyulup uyulmadığını incelemek, görüş bildirmek, izlemek, izin vermek, gerekirse yeni kurallar koymak, çalışmayı durdurmak gibi ilkeleri saptamak ve uygulamak,

b)Deney hayvanlarıyla çalışacak personelin gerekli eğitimi almasını sağlamak, bu amaçla sertifika programları düzenlemek, deney hayvanı kullanım sertifikası olmayanların hayvan deneyleri yapmasını engellemek,

c)Deney hayvanlarının üretim, yetiştirme, barındırma ve nakil koşulları ile deneylerin yapıldığı laboratuvar koşullarının ve ekipmanının etik yönden uygun olup olmadığını denetlemek ve uygun görmediği durumlarda deney hayvanı kullanılmasını engellemek,

ç)Deney hayvanı kullanımı ile ilgili her türlü veriyi toplamak, deney hayvanları kullanımı yıllık raporunu hazırlamak ve Merkez Etik Kuruluna sunmak,

d)Deneysel çalışmalar sonunda ortaya çıkan atıklar, ölü hayvanlar ile tıbbi atıkların 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde bertaraf edilmesini sağlamak,

e)5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun ve ilgili mevzuatın getirdiği hükümler çerçevesinde deney hayvanlarının kayıt altına alınmalarını ve izlenebilmelerini sağlamakla görevlidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yerel Etik Kurulunun Oluşumu, Görev süresi ve Çalışma Yöntemi

Yerel Etik Kurulunun Oluşumu

Madde 7-Yerel Etik Kurul'da görev alacak en az bir üyenin in vivo hayvan deneylerinde en az bir yıl deneyimli ve doktora/tıpta uzmanlık derecesine sahip olması gereklidir. Yerel etik kurulda tıp etiği uzmanı da bulunmalıdır. Bu kurula kurum dışından da üye atanabilir. Yerel Etik Kurul gerektiğinde başka alanların uzmanlarından görüş alabilir ve/veya toplantılara davet edebilir.

a)TICAM müdürü,

b)Hayvan deneyleri konusunda en az bir yıl deneyimli, kurum içinde deney hayvanı yetiştirilmesi, üretilmesi ve bakımından sorumlu bir veteriner hekim,

c)Üniversite içinde deney hayvanları ile çalışma yapan birimlerden hayvan deneylerinde en az bir yıl deneyimli toplam beş öğretim üyesi,

ç)Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalından bir öğretim üyesi,

d)Deney hayvanları ile çalışmayan ve kurum ile çıkar ilişkisi olmayan T.C. vatandaşı sivil bir üye,

e)Üniversite ile çıkar ilişkisi olmayan sivil toplum kuruluşuna kayıtlı T.C. vatandaşı bir üye olmak üzere toplam on üyeden oluşur.

Yerel Etik Kurulunun Görev Süresi

Madde 8-Yerel Etik Kurulu üyeleri rektör tarafından 4 yıl süre ile görevlendirilir. Görev süresi biten üye yeniden görevlendirilebilir. Rektör üyeler arasından birisini başkan olarak atar. Atamalar veya onayla görevlendirmeler HADMEK'e bildirilir.Başkanın olmadığı durumlarda en kıdemli öğretim üyesi başkana vekalet eder. Bir takvim yılı içerisinde izinsiz veya mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan üyenin üyeliği kendiliğinden düşer. Üyelik sıfatının ölüm, emeklilik, ayrılma gibi herhangi bir nedenle sona ermesi veya üyeliğin düşmesi halinde, yerine aynı usulle ve kalan süreyi tamamlamak üzere ayrılan üyenin niteliklerini taşıyan yeni bir üye seçilir. Yerel Etik Kurulu, kurumun kendi ihtiyaçlarına ve idari özelliklerine göre yerel etik kurul kompozisyonunu belirleyebilir. Yerel Etik Kurulu gerektiğinde başka alanların uzmanlarından görüş alabilir ve/veya toplantılara davet edebilir.

Yerel Etik Kurulunun Çalışma Yöntemi

Madde 9–Yerel Etik Kurulu aşağıda belirtildiği şekilde çalışır:

a)Yerel Etik Kurulu, kurul başkanının belirleyeceği gündemle en az ayda bir defa ve salt çoğunlukla TICAM’da toplanır. Başkan gerekli görürse üyeleri olağanüstü toplantıya çağırabilir.

b)Yerel Etik Kurulu toplantıları başkanın yokluğunda başkan vekili başkanlığında yürütülür. Kararlar, kurul üye tam sayısının bir fazlası ile alınır. Oy eşitliği halinde başkanın oyu yönünde karar verilir.

c)Yerel Etik Kurulu sekreteryaya görevini rektörlüğün desteğiyle TICAM üstlenir.

d)Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde kullanılan tüm deney hayvanlarına ilişkin kayıtlar, deney hayvanı yetiştirilmesi, üretimi ve bakımından sorumlu yetkili kişi olan TICAM veterineri tarafından tutulur. Söz konusu kayıtlarda temin edilen hayvanların sayıları, türleri, temin edildikleri yerler, kullanıcı kuruluşu geldiği tarih ve yapılan tüm işlemler bulunur. Bu kayıtlar en az beş yıl süreyle muhafaza edilir.

e)Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu’na yapılacak başvurularda değerlendirme için “Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu Başvuru Formu” kullanılmalıdır. Bütün başvurular ve alınan kararlar tarih ve sayı numarası verilerek kayıt altına alınır. Kayıtlar en az beş yıl süreyle muhafaza edilir.

f)Araştırmacıların başvuru formlarının Yerel Etik Kuruluna toplantıdan en az on gün önce ulaştırılması gerekir. Formlar her kurul üyesine çoğaltılarak gönderilir.

g)Başvurular, yapılacak deneylerin yürütücü/yürütücüleri konumundaki personel tarafından yapılır. Yürütücü, tezler için danışman öğretim üyesi, diğer araştırma projeleri için ise öğretim üyesi statüsündeki araştırmacıdır.

h)Yerel Etik Kurulu yaptığı değerlendirme neticesinde "uygun", "düzeltmesi gerekir", "koşullu olarak uygun" yada "uygun değildir" şeklinde karar verir. Yerel Etik Kurulu üyelerine ait başvurular görüşülürken ilgili kurul üyesi görüşmelere katılamaz ve oy kullanamaz.

i)Düzeltmesi gerekir kararı verilen başvurular, başvuru sahibi tarafından düzeltildikten sonra Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulunda tekrar değerlendirilir.

j)Başvurunun onaylanmasından sonra projede yapılacak değişiklikler Yerel Etik Kuruluna bildirilmeli, gerekli izin ve onay belgesi tekrar istenmelidir.

k)Yerel Etik Kurulu, çalışmanın uygunluğuna karar verirse çalışmanın başlamasına izin verir, gerektiğinde çalışma devam ederken izler, çalışma bitiminde onay belgesini imzalar.

l)Yerel Etik Kurulunun izni olmadan deney hayvanı ile hiçbir çalışma yapılamaz. Onaylanmış projenin uygulanması esnasında Yerel Etik Kurulu tarafından etik kurallara uyulmadığı saptanırsa, önceden çalışma izni olsa bile deneyin devam etmesine izin verilmez ve çalışmanın bitiminde onay belgesi verilmez.

m)ESOGÜ dışından kişilerin, kendi kurumlarında deney hayvanları ile yapacakları çalışmalar için Yerel Etik Kurul’a başvuruları halinde etik yönden değerlendirme yapılabilir. Bu tür başvurularda Kurul raporu ilgiliye tebliğ edilir.

n)ESOGÜ dışından yapılacak başvurularda da başvuru, araştırmanın yürütücüsü tarafından yapılır. Ancak dışardan yapılacak başvurularda ve ESOĞÜ personeli olmayanların, ESOĞÜ’de yapacakları çalışmalar için gerekli iznin alınacağına dair bir niyet mektubunu başvuru belgelerine eklemeleri gerekir.

o)Deney hayvanı kullanımı ile ilgili her türlü veriyi toplamak ve deney hayvanı kullanımı yıllık raporunu hazırlamak ve Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu’na sunmak.

p)Bütün başvurular ve alınan kararlar, bir veri tabanında saklanır. Kayıtlar Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulunun ve Bakanlığın denetimine açık tutulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yerel Etik Kurulunun Çalışma İlkeleri

Madde 10-Yerel Etik Kurulu aşağıda belirtilen ilkeler doğrultusunda çalışır:

a)Yaşama saygı ilkesi her türlü hayvan türü için geçerli kabul edildiğinden, bilimsel araştırmalarda kullanılması zorunlu olan deney hayvanlarına kötü uygulamalardan kaçınmak,

b)Deney hayvanlarının bu Yönergenin 11. maddesinde belirtilen hususlar kapsamında kullanılmasını sağlamak,

c)Ağır acı, stres yada buna denk eziyet veren deneylerde bir hayvanın birden fazla kullanılmamasını sağlamak,

- ç)Eğitim için sunum amacıyla kongre, konferans ve seminerlerde ağırlı deneylerin yapılmamasını sağlamak,
- d)Hayvanlara mümkün olduğu kadar az acı çektirerek ve en az strese sokarak bilimsel açıdan güvenilir veri elde edilmesini sağlamak,
- e)Araştırmalar süresince kullanılan deney hayvanlarına türüne uygun şartlar hazırlamak ve en iyi fizyolojik, davranışsal ve çevresel koşulların teminini sağlamak,
- f)Uygun şekilde eğitilmiş personel tarafından uygun koşullarda deney hayvanı bakımını sağlamak,
- g)Canlı hayvanlarda yapılacak deneysel çalışmaların veteriner hekim tarafından ye da ehil kişilerin denetiminde yapılmasını sağlamak,
- ğ)Araştırmacılar tarafından deneysel hedef noktaların (son noktaların) belirlenmesini sağlamak ve yöntemlerini belirlemek.
- h)Araştırılan bilginin elde edilmesinde geçerliliği kanıtlanmış alternatif yöntemler varsa hayvan deneylerini etik olarak uygun görmemek ve daha önceden ayrıntılı olarak yapılmış deneylerin tekrar edilmesinin önlenmesini sağlamak,
- ı)Deney için en uygun hayvan ve yöntemin seçilmesini, bilimsel sonucu verebilecek en az sayıda hayvan kullanılmasını sağlamak,
- i)Deney hayvanlarına gereksiz acı ve ağırı verecek deneylerde uygun bir anestezi yöntemi uygulanmasını, araştırmalarda uygun ağırı kesici ile anestezi kullanılmasını sağlamak,
- j)Anestezinin, hayvan için deneyin kendisinden daha fazla travmatik olması ve deneyin amacına uygun olmaması durumunda deneyin yapılmasını engellemek,
- k)Deneyin etik ilkeler çerçevesinde yapılması ve amacına uygun olması için anesteziden çıktığında önemli oranda acıya maruz kalacak olan hayvanın ağırı kesici araçlarla tedavi edilmesi, bu mümkün değilse insancıl bir yöntemle öldürülmesi ve deney hayvanının araştırma sürecinde ye da sonunda yaşamına son verilmesi işlemlerinin uygun gerekçelerle yapılmasını sağlamak,
- l)Şiddetli ve sürekli ağırı çeken veya normal yaşamını sürdüremeyecek duruma gelen deney hayvanları ile kamu sağlığı ve çevresi için risk oluşturabilecek deney hayvanlarının en uygun yöntemle acı duymayacak şekilde yaşamlarına veteriner hekimin kararından sonra son verilmesini sağlamak,
- m)Deney sonunda hayvan hayatta bırakılacaksa sağlığının yeniden kazandırılmasında geçen süre boyunca uygun bakımını sağlamak, hayvanın yetiştirilmesi, üretilmesi ve bakımından sorumlu veteriner hekim gözetiminde olmasını sağlamak,
- n)Deneyin insan veya hayvanların hayati ihtiyaçlarının karşılanması için yeterli önem taşımadığı kanaatine varıldığında, hayvanın uzun süreli ağırı acı yaşayabileceği bir deneye tabi tutulmasının önlenmesini sağlamak,
- o)Araştırmada kullanılan ve yaşamlarını sürdüren deney hayvanlarına, deney sonunda, sağlıklı yaşam koşullarının teminini sağlamak,
- ö)Hayvanları ağırı ve uzun süreli acıya maruz bırakacak deneylerin Yerel Etik Kurulu tarafından etik ilkeler çerçevesinde uygun görülmesinden sonra yapılmasını sağlamak.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bilimsel Çalışmalarda Yerel Etik Kurulların Yeri,

Madde 11-Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bir yıl sonrası itibarı ile deney hayvanları kullanılarak yapılan her türlü ulusal ve uluslar arası yayımlanacak bilimsel etkinlikte yerel etik kurul onayı alınmıştır veya yerel etik kurul ilkelerine uyulmuştur ifadesi yer alır.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Deney Hayvanının Kullanılma Amaçları

Madde 12-Deney hayvanları;

a)İnsanlar, hayvanlar, bitkilerdeki hastalık, sağlıksızlık veya diğer anormallikleri ye da bunların etkilerinden kaçınılması, önlenmesi, teşhisi, tedavisi ve söz konusu canlılardaki davranışsal özelliklerin değerlendirilmesi, tespiti, düzenlenmesi veya değiştirilmesi amacıyla, ilaçların, aşuların,

gıdaların diğer madde veya ürünlerin geliştirme, imalat, kalite, etkinlik ve güvenlik testlerinin yapılması,

b)İnsan, hayvan ve bitkilerde fizyolojik mekanizmaların belirlenmesi, düzenlenmesi veya değiştirilmesi,

c)Doğal çevrenin insan veya hayvanların sağlık ve refahı yararına korunması,

ç)Eğitim-öğretim,

d)Adli soruşturma,

e)İnsan, hayvan veya bitkilerdeki davranışsal özelliklerin değerlendirilmesi, tespiti, düzenlenmesi ve değiştirilmesi için kullanılabilir.

Deney Hayvanı Kullanıcısının Başvuru Formu

Madde 13-Deney hayvanları ile yapılan araştırmalarla ilgili olarak hazırlanan protokole aşağıdaki bilgilerin yer aldığı başvuru formu üç nüsha olarak doldurulur ve Yerel Etik Kurulu tarafından hazırlanmış "Deney Hayvanlarının Araştırma ve Eğitiminde Kullanılmasında Uyulması İstenilen Etik Kurallar ve İlkeler" metninin araştırmaya katılan tüm araştırmacılar tarafından imzalanmış kopyası eklenir.

a)Deney hayvanı ile ilgili pratik uygulamaların TICAM dışında herhangi bir bölümde yapılması durumunda çalışmanın yapılacağı bölümlerden projenin yürütülebileceğine dair izin belgesi,

b)Araştırmanın adı,

c)Araştırmacıların unvanları, adresleri ve imzaları,

ç)Varsa destekleyen kuruluşun adı, adresi ve yetkililerin imzaları,

d)Araştırma özeti,

e)Araştırmayla ilgili daha önce yayınlanmış makaleler,

f)Araştırmanın amacı,

g)Gereç ve yöntem, hayvanlarda kullanılacak yöntemlerin ve her türlü kimyasal girişimin ayrıntılı açıklamaları,

ğ)Kullanılacak deney hayvanlarının türleri, soyu, cinsiyetleri, sayıları, hayvanların üretildiği kaynak,

h)Anestezi yöntemi, eğer uygulanacaksa analjezi yöntemi,

ı)Eğer gerekliyse ötenazi yöntemi,

i)Araştırmanın tahmini başlangıç ve bitim tarihleri,

j)Ölçüm ve değerlendirme yöntemleri,

k)Araştırmaya son verme ölçütleri (ağrı ve rahatsızlık),

l)Kullanılacak değerlendirme ve istatistik yöntemleri,

m)Kaynaklar.

Başvuru Sahibinin Sorumlulukları

Madde 14-Yerel Etik Kuruluna başvurularda araştırmacılar aşağıdaki hususları:

a)Başvuru formlarında verdikleri tüm bilgilerin doğruluğunu,

b)Yerel Etik Kurulu onayı olmadan projelerle ilgili deneylere başlamayacaklarını,

c)Deney hayvanlarında yapılacak işlemleri başvuru formunda belirtilen hususlara uygun şekilde yapmayı ve etik kurulun çalışmalarını izlemek istemesi durumunda laboratuvarlarını ve çalışma düzenlerini kurul üyelerine açmayı,

ç)Araştırmacılar, araştırmanın bitiminde Yerel Etik Kuruluna yazılı olarak bilgi verme ve araştırma ile ilgili belgeleri Yerel Etik Kurulunun talebi halinde sunmak üzere beş yıl süreyle saklamayı kabul etmiş sayılırlar.

Deney Hayvanı ile Uğraşacak Personelin Eğitimi

Madde 15-Deney hayvanı ile uğraşacak personelin eğitiminde uyulması gerekli kurallar aşağıda belirtilmiştir:

a)Deney hayvanı ile uğraşan ve/veya uğraşacak araştırmacıların eğitilmesi için eğitim programlarının düzenlenmesi, laboratuvar hayvanları kullanım sertifikası programlarının açılması, düzenlenmesi ve yürütülmesinden Yerel Etik Kurulu sorumludur. Bu programlarda başarılı olanlara Yerel Etik Kurulu tarafından deney hayvanı kullanım sertifikası verilir.

b)Deney hayvanı kullanıcıları, sertifikadan önce bu hayvanlar üzerinde deney, eğitim, test amacıyla işlem yapamaz ve çalışma mekânlarında bu hayvanları barındıramazlar.

c)Yerel Etik Kurulu deney hayvanı üretilmesi ve yetiştirilmesi ile sorumlu personelin asgari olarak bilgilendirilmesi ve uyulması gereken usul ve esasları içeren bir meslek içi eğitim programı hazırlar ve periyodik olarak bunun uygulanmasını denetler. Eğitim programları yetkili kişiler tarafından yürütülür. Kurum içinde yetkili kişilerin kimler olduğu Yerel Etik Kurulu tarafından belirlenir.

ç)Yerel Etik Kurulu onayına sunulan çalışmalarda, deney hayvanı kullanan kişinin kullanım sertifikası olmaması halinde Yerel Etik Kurulu tarafından çalışmalarına onay verilmez.

d)Bir araştırmacı, kendi sertifikası olmaması halinde araştırma yürütücüsü olarak başka kişilerle ortak çalışma yapmak amacıyla Yerel Etik Kuruluna başvurabilir. Kendisinin katıldığı, ancak doğrudan deney hayvanlarıyla işlem yapmayan araştırmacılar, sertifikalı deney hayvanı kullanıcılarının yardımıyla deneylerini sürdürebilirler.

e)Sertifika programlarının nasıl yürütüleceği Yerel Etik Kurulu tarafından belirlenir.

f)Başka kurumlardan alınmış olan deney hayvanları kullanım sertifikaları ya da benzerlerinin bu Yönerge hükümlerine göre eşdeğer olup olmadıklarına Yerel Etik Kurulu karar verir.

g)Lisans/yüksek lisans düzeyinde deney hayvanı kullanımı ile ilgili alınmış olan eğitimlerin sertifika programına eşdeğer olup olmadığına Yerel Etik Kurulu karar verir.

h)Deney hayvanları kullanım sertifikası programlarında aşağıdaki konuların bulunması zorunludur:

- 1) Deney hayvanları morfolojisi (anatomisi + histolojisi).
- 2) Deney hayvanları fizyolojisi.
- 3) Hayvan deneyleri etiği ve alternatif deney metotları.
- 4) Deney hayvanları kullanım teknikleri (teorik + pratik).
 - Tutuş teknikleri.
 - Enjeksiyon teknikleri.
 - Kan alma teknikleri.
 - Anestezi- ötenazi teknikleri.
- 5) Hayvan deneyleri laboratuvarları kuruluş ve işletmesi.
- 6) Temel laboratuvar güvenliği.
- 7) Hayvan refahı ve davranış özellikleri.
- 8) Deney hayvanları üretimi.
- 9) Deney hayvanları biyokimyası.

i)Gerektiğinde sertifika programlarına özel metodların öğretildiği ek konular ilave edilebilir.

j)Deney hayvanları kullanım sertifika programlarında derslerin %80' ine devam etmek zorunludur. Sertifika programları asgari 80 saat olup, zorunlu konuların işlenmesinden sonra, geri kalan zaman laboratuvar stajı, rotasyon gibi başka eğitim faaliyetleriyle tamamlanabilir.

k)Kursiyerlerin başarılı sayılabilmeleri için kurs sonunda yapılacak olan sınavda başarılı olmaları gereklidir.

l)Sertifika programlarının nasıl yürütüleceği yerel etik kurullar tarafından belirlenir.

m)Bu Yönerge hükümlerine göre düzenlenen deney hayvanları kullanım sertifika programlarına kayıt yaptırarak devam ve başarı koşullarını yerine getiren kursiyerlere "Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası" verilir. Deney hayvanları kullanım sertifikası, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu Başkanı ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörü tarafından imzalanır.

Denetim ve Denetleme

Madde 16-5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 17. maddesine istinaden bu Yönergenin hükümlerinin tamamı Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulunun vereceği görüş doğrultusunda Bakanlık denetimine tabidir. Yerel Etik Kurulu yazışmaları gizli olup, yetkili kurumlar dışında üçüncü şahıslara bilgi verilmez. Mevcut Yerel Etik Kurulu olurları, verilen süre boyunca geçerlidir. Bitirilemeyen projeler için ek süre talep edilebilir.

Hayvanların Sağlanması

Madde 17-Hayvanlar TICAM Deney Hayvanları Yetiştirme ve Araştırma Ünitesi veya Yerel Etik Kurulunun onayladığı bir kaynaktan elde edilmelidir. Araştırmada kullanılan tüm omurgalı hayvanların doğum tarihi veya stoğunun kaydı yapılmış olmalıdır. Yabani türler araştırmada

kullanılmaz. Ancak çok özel koşullarda ve araştırıcının başka alternatifinin olmadığı durumlarda bu hayvanlar, Yerel Etik Kurulunun özel izni ile kullanılabilir. Üretim sayı, cinsiyet, ağırlık, sağlık vb. araştırma gereksinimlerini karşılayacak şekilde dñzenlenmelidir. Özellikle fazla doğum ve gereksiz ayırma işlemi yapılmamalıdır. Kemirgen olmayan hayvanlarda büyük cerrahi girişimler sadece TICAM Deney Hayvanları Ünitesinde yapılmalıdır. Kemirgenlerde yapılan ve TICAM Deney Hayvanları Ünitesi dışında geręekleřtirilen hayvan deneyleri sorumlu araştırmacı tarafından daha önceden belirlenen yerde, Yerel Etik Kurulun izni ve denetimiyle yapılabilir.

Yönergede Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 18-Bu yönergede yer almayan hususlarda Çevre ve Orman Bakanlığının ilgili yönetmelik hükümleri esas alınır.

Geçici Madde: Bu yönergenin yürürlüğe girmesiyle Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu'na bağlı Deney Hayvanları Alt Komisyonunun görevi sona erer.

Yürürlük

Madde 19-Bu yönerge Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 20 - Bu yönergeyi Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörü yürütür.